

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת חוה אתי עטייה

פ/3050/25

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – הגדלת הסכום שאינו מובא בחשבון וסכום לקביעת זכאות לנכה), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 195 בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 195, בהגדרה "נכה", בפסקה (3), במקום "60%" יבוא "100%".
2. תיקון סעיף 200 בחוק העיקרי, במקום "50.23%" יבוא "100%".
3. תיקון סעיף 207 לחוק העיקרי –
 - (1) במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) המוסד ידון בתביעה לגמלה, בזכאות, ובאישור הזכאות מיד עם קבלת התביעה ומהיום הראשון שלפי טענת התובע אין לו הכנסה בפועל ממשלח ידו או שאינה עולה על 100% מהשכר הממוצע במשק במועד הגשת התביעה לגמלה.";
 - (2) בסעיף קטן (ב), במקום "60%" יבוא "100%".
4. תיקון סעיף 209 בחוק העיקרי, במקום "60%" יבוא "100%".
5. תיקון לוח ח' –
 - (1) בכל מקום, במקום "50.23%" יבוא "100%";
 - (2) בכל מקום, במקום "68%" יבוא "118%".
 - (3) בכל מקום, במקום "93%" יבוא "143%".

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

דברי הסבר

תיקון 109 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995, תיקון שנעשה בשנת 2009, נועד במקורו לאפשר לאנשים עם מוגבלות חמורה או ריבוי נכויות לנסות ולהשתלב בתעסוקה. כיום חישוב הזכאות לגמלת נכות כללית וגובהה, לפי מבחני הכנסה מעבודה או ממשלח יד, מהווה חסם ברור מוחשי ועיקרי להשתלבות של אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה, במשק ובחברה והפיכתם ליצרניים ולצרכניים הרבה יותר.

אף שמעל לכל ספק תיקון 109 האמור ("חוק לרון") יצר מפנה, מתוך כוונה ראויה להיטיב עם מקבלי הגמלאות ביציאה לעבודה, ויצר סכום שאינו מובא בחשבון במבחן ההכנסה ("דיסריגארד"), הרי שהדיסריגארד הנמוך מהווה, סטטיסטית ואף אמפירית, חסם ליציאה והשתלבות בתעסוקה. מכיוון שהדיסריגארד הקיים מאפשר למקבלי גמלת נכות לצאת לעבוד ולהשתכר עד גובה שכר המינימום לערך במקביל לקבלת הגמלה בערכה המלא, הרי שגם אם זכאים רבים יוצאים לעבוד, הם מועסקים בעבודות פשוטות, בשכר מינימום או במשרה חלקית, ולעיתים גם כשהם בעלי מקצוע והשכלה מתאימים, הם מוותרים בשל כך על עבודות התואמות את מעמדם וכישוריהם.

על המדינה לקבל החלטה ראויה כי היא משלבת, בכל מחיר ובלב שלם, את ציבור האנשים עם המוגבלות בישראל, באופן מלא, ראוי ומיטבי בשוק העבודה הפתוח, ולכן מוצע להסיר את חסם הדיסריגארד – עד להכנסה מעבודה או ממשלח יד בגובה השכר הממוצע, וכן לאפשר לנכה לחזור ולקבל קצבה כאשר הכנסתו נמוכה מהשכר הממוצע.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ז' בניסן התשפ"ג (29.03.2023)